herpy

PILEGIFTFRØER

Darwin Wallace poison frog

Epipedobates darwinwallacei

Epipedobates darwinwallacei er en lille, sort pilegiftfrø på 13-20 mm med orange til gule pletter. Den lever i bjergskoven omkring Mindo i det nordvestlige Ecuador og er truet. Siden 2024 regnes den for et synonym til *Epipedobates espinosai*. Der findes kun lidt viden om pasningen.

Familie: Dendrobatidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**13-20 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**8-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 40 × 40 cm** L × B × H til 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**20-24 °C**
Temperatur, nat	**18-20 °C**
Luftfugtighed	**80-100 %**
Vand	**Vanddel** dybde 2-5 cm
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**På jorden**
Æg pr. lægning	**10-30**
Klækning	**9-14 dage**
Larvetid	**42-70 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Vogter æggene og bærer haletudserne**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Truet (EN)**

Står på CITES liste II (hele slægten Epipedobates), så handel over landegrænser kræver CITES-papirer, og sælgeren bør kunne dokumentere, at dyrene er lovligt opdrættet. EU-bilaget er ikke aflæst og er derfor udeladt.

Om arten

Epipedobates darwinwallacei er en lille pilegiftfrø, hvor hunnerne måler 13-20 mm og hannerne omkring 17 mm fra snude til kloak. Hannens tredje finger er opsvulmet. Huden på ryggen er fint kornet. Grundfarven er sort til mørkebrun med klare orange til gule pletter, der kan flyde sammen til et net, og den skrå stribe på siden er ufuldstændig og kan være hel eller opløst i pletter. Struben er mørk med en lys stribe i midten, og bugen er mørk med store orange pletter.

Arten blev beskrevet i 2010 af Diego Cisneros-Heredia og Mario Yánez-Muñoz fra området omkring Mindo, hvor frøerne tidligere var blevet forvekslet med *Epipedobates boulengeri* og *Epipedobates espinosai*. Navnet hædrer Charles Darwin og Alfred Russel Wallace. I 2024 viste en genetisk undersøgelse, at frøerne fra Mindo ikke adskiller sig fra *E. espinosai* i arvemasse, kald

eller haletudser, og at der findes overgangsformer mellem de to tegninger. *E. darwinwallacei* regnes derfor nu for et yngre synonym til *E. espinosai*. Navnet bruges stadig i handlen og i mange artslister og har derfor sin egen side her.

Slægten har giftstoffer i huden, som frøerne får fra føden i naturen; opdrættede dyr er giftfri. Den klare tegning tyder på kemisk forsvar, men giften er ikke dokumenteret for arten. Vask hænder før og efter kontakt.

Læs mere: Opdræt af haletudser

Udbredelse og levested

Epipedobates darwinwallacei er kun kendt fra Andesbjergenes vestskråning i provinsen Pichincha i det nordvestlige Ecuador: fra Mindo og fra Saragoza ved Río Cinto på den gamle vej mellem Lloa og Mindo, i 1.250-1.390 meters højde.

IUCN regner arten for truet (EN). Med sammenlægningen hører bestanden nu til *Epipedobates espinosai*, der findes fra Mindo ned til lavlandet omkring Santo Domingo. Brune frøer fra Pachijal nordvest for Mindo, som har været ført under navnet, er en anden, endnu ubeskrevet art.

> **Oprindelig udbredelse:** Ecuador.

LEVESTED

Epipedobates darwinwallacei lever i lav bjergskov på skovbunden: i oprindelig og sekundær skov, i bambusholme (*Guadua*) og på forladte græsmarker ved skovkanten, altid ved eller i langsomt flydende vandløb og moser. Frøerne er dagaktive, bevæger sig aktivt mellem græs og løv og springer i vandet, når de bliver jaget. Om natten sover de på urteblade omkring 5 cm over jorden nær vandløbene.

Klimaet i 1.250-1.400 meters højde er fugtigt og regnfuldt og køligere end i lavlandet, især om natten. Temperatur og luftfugtighed på frøernes levesteder er ikke målt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Epipedobates darwinwallacei*, og arten holdes næppe. Pasningen bygger på klimaet og levestedet omkring Mindo og på *Epipedobates tricolor*, som lever i samme højde på Andesbjergenes vestskråning og er velkendt i fangenskab. Tallene for terrarie, æg, klækning, larvetid og levealder er lånt fra den. Se også *Epipedobates espinosai*, som arten nu regnes til.

En han og to hunner skal have et terrarie på mindst 40 × 40 × 40 cm. Arten lever altid ved vand, så giv terrariet et lille, fast vandparti i den ene ende og fugtigt, mosdækket land i den anden. Byg landdelen op med lecakugler som drænlag, en vandgennemtrængelig dug og jord, mos og kokosfibre, og læg løv på en del af bunden. Tilføj kork, rødder, tætte planter og græsagtige planter. Ventilationen skal holde ruderne fri for dug, og åbningerne dækkes med fint net.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Hold 20-24 °C om dagen og 18-20 °C om natten. Det svarer til den kølige ende af det, der passer til *Epipedobates tricolor* fra samme højde. Det klares normalt med stuetemperatur og belysningen. Undgå over 26 °C i længere tid, direkte sol og lokal opvarmning. Der er ingen vinterhvile, men en køligere og tørrere periode om vinteren giver dyrene en pause fra ynglen.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være 80-100 %. Sprøjt flere gange om dagen eller brug et regnanlæg, fx tre gange dagligt i 20-60 sekunder, gerne suppleret med en forstøver. Blade og inventar skal være tørre igen omkring en time efter sprøjtning, og bunden må ikke blive vandlidende. Brug regn- eller osmosevand i anlæggene. Om vinteren kan der sprøjtes kortere og sjældnere.

VAND OG VANDKVALITET

Giv et lille, fast vandparti med 2-5 cm vand og en blid skråning eller rampe, så frøerne let kommer op. I naturen lever arten altid ved langsomt flydende vand, og en lille pumpe uden kraftig strøm holder vandet i bevægelse. Brug regnvand, osmosevand eller afkloreret postevand, og skift en del af vandet ofte. Padder optager vand og stoffer gennem huden, så sæbe, rengøringsmidler og håndcreme må ikke komme i nærheden.

LYS OG UVB

Lyset er til planterne: lysstofrør eller LED-bjælker i omkring 12 timer om dagen. De nærtstående arter trives uden UVB, så det er valgfrit. Vil man give det, så hold sig til Ferguson-zone 1 med rigelig skygge og tæt løv.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Frøerne får levende, små byttedyr: springhaler og bananfluer (*Drosophila melanogaster*), og voksne tager desuden den større *Drosophila hydei* og nyklækkede fårekyllinger. Fodr voksne dyr 2-3 gange om ugen, lidt oftere i en regntid med yngel, og kun så meget, som de æder på få minutter. Pudr foderdyrene med vitamin- og mineralpulver til padder, og giv dem godt foder selv. Egne kulturer af springhaler og bananfluer sikrer et jævnt udbud. Fang ikke foderdyr i naturen; de kan bære parasitter og sprøjtegift.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

E. darwinwallacei er dagaktiv og bevæger sig åbent mellem græs og løv. Kaldet ligner meget kaldet hos de brune *E. espinosai* fra lavlandet. Slægtens hanner er territoriale og kalder fra faste pladser. Hold et par, en han og to hunner eller en større gruppe i et terrarie med mange synsbarrierer og gemmesteder, og skil dyrene ad, hvis et dyr bliver jagtet vedvarende. Frøer bør så vidt muligt ikke håndteres, fordi deres tynde, fugtige hud tager skade af salt, fedt og creme fra hænderne. Skal en frø flyttes, så lad den løbe ind i en fugtig plastbøtte.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har en opsvulmet tredje finger, og hunnerne er lidt større end hannerne. Hos *Epipedobates tricolor* begynder ynglen 6-10 måneder efter metamorfosen; alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for *E. darwinwallacei*. Det sikreste er at holde en lille gruppe og se, hvem der kalder.

PARRING

Parringen er ikke dokumenteret for *E. darwinwallacei*. Hos slægten kalder hannerne med en blød trillen, mest om morgenen og efter sprøjtning. Hannen lokker hunnen hen til et skjult æglægningssted, og parringen foregår med hovedamplexus. Ynglen følger regntiden: en køligere og lidt tørrere periode på omkring tre måneder om vinteren, efterfulgt af hyppigere sprøjtning, giver dyrene en pause og sætter derefter ynglen i gang.

ÆG OG HALETUDSER

Æglægningen er ikke dokumenteret for *E. darwinwallacei*. Hos slægten lægges æggene i løvlaget eller på blade, og i terrariet gerne i en halv kokosskal over en underskål eller i et bladhjørne på en bromelie. Hannen vogter æggene og fugter dem med vand fra blæren, og når haletudserne klækker, bærer han dem på ryggen til vand. Antal æg pr. lægning (10-30) er lånt fra *Epipedobates tricolor*.

Vil man opdrætte haletudserne selv, flyttes lægningen efter nogle dage til en lille, lukket beholder ved 22-24 °C med lidt regn- eller osmosevand i bunden, så æggene er fugtige, men ikke dækket. Haletudserne opdrættes enkeltvis eller sammen i 1-2 cm blødt, let surt vand (pH 6-7), senere dybere, og får fiskeflager, spirulina og dafnier hver dag.

METAMORFOSE

Æggene klækker efter 9-14 dage, og haletudserne bruger 6-10 uger (42-70 dage) på at blive til små frøer, afhængigt af temperatur og foder. Tallene er lånt fra *Epipedobates tricolor*. Når forbenene kommer, skal der være en blid overgang fra vand til land med sten, kork eller planter, for ellers drukner de små frøer.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger er meget små og flyttes til et lille terrarie med samme klima, fugtigt mos, løv og små gemmesteder. Giv springhaler og de mindste bananfluer dagligt, pudret med vitamin- og mineralpulver. Vækst og alder ved flytning er ikke dokumenteret for arten.

Sundhed og typiske fejl

Sygdomme er ikke dokumenteret specifikt for arten. Det, der gælder for slægten, gælder formentlig også her:

- Chytridsvamp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), som kan udrydde hele bestande. Hold nye dyr i karantæne, få dem testet, og desinficer inventar.
- Tændstikben hos unger, der udvikler for svage eller ingen forben. Årsagen er ikke klarlagt; foderet og for mange haletudser i samme vand mistænkes.
- Varme over 26 °C i længere tid, som giver sløvhed og appetitløshed.
- Udtørring ved lav luftfugtighed uden adgang til vand.

Kontakt en dyrlæge med forstand på padder, hvis et dyr er sløvt, afmagret eller får sår på huden.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.